

ПЪЛНО ОПИСАНИЕ НА ОБЕКТА НА ПОРЪЧКАТА, ТЕХНИЧЕСКА СПЕЦИФИКАЦИЯ И ЗАДАНИЕ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

I. Въведение, биологична обосновка, целеви видове и местообитания

Проектът има за основна цел разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 “Оризища Цалапица” и две специфични цели: (1) опазване и поддържане на местообитанията на посочените по-долу 28 вида птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние, и (2) възстановяване и опазване на местообитания на видовете птици (посочени по-долу), за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Изпълнението на проекта ще осигури опазване, възстановяване и устойчиво управление на защитена зона “Оризища Цалапица”, с идентификационен код BG0002086, обявена със Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. на МОСВ. Общата площ на зоната възлиза на 36 746,232 дка и е в обхвата на землищата на с. Цалапица, община “Родопи”, с. Радиново, с. Войсил, община “Марица”, и гр. Съединение, община Съединение, област Пловдив.

Целевите видове и местообитания са 17 вида птици и техните местообитания по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*),

както и 11 вида птици и техните местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

Сива чапла (*Ardea cinerea*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

В проектната територия по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове, извън тези, включени в Приложение № 2 и изброени по-горе.

33 „Оризища Цалапица” е разположена в Горнотракийската низина между едноименното с. Цалапица и гр. Съединение. Установени са установени общо 46 вида птици, от които 10 са включени в Червена книга на България (1985). От срещаните се видове 23 имат европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International,

2004). Като застрашени в Европа са включени в категория SPEC2 - 5 вида, съответно в SPEC3 – 18 вида. Екологичните условия в Оризища Цалапица осигуряват подходящи местообитания за 11 вида птици от Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 9 са вписани и в Приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Оризища Цалапица са едно от най-важните гнездови находища на кафявокрилия огърличник (*Glareola pratincola*) в Горнотракийската низина, а също и място, където се концентрира популацията на жълтокраката чайка (*Larus cachinans*).

През 2005 г. поради изключително важното си значение за редица водолюбивы видове птици, територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място. Със Заповедта за обявяване на Защитена зона BG0002086 „Оризища Цалапица” са наложени някои общи забрани: премахване на характеристики на ландшафта като синори, единични и групи дървета при ползването на земеделските земи, паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност, както и използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство. Тези мерки целят да запазят видовото и хабитатното разнообразие и да създават оптимални условия за живот на водолюбивите птици.

Целта на включването на ЗЗ „Оризища Цалапица” като част от Европейската екологична мрежа Natura 2000 е да бъдат опазвани и управлявани уязвими видове водоплаващи птици и техните местообитания в тяхната естествена област на разпространение в България. Територията е с критерии С6 - Застрашени видове на ниво Европейски съюз, т.е. мястото е едно от петте най-важни в нашия Европейски регион за видове или подвидове, застрашени на територията на Европейския съюз. От ключово значение за устойчивото управление на защитената зона е тя да се разглежда не като строго охраняван природен обект, а като неразделна част от антропогенния ландшафт. Важно е начина на управление да отчита присъствието на уязвими местообитания и видове от една страна и необходимостта от запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на района.

За да се постигне устойчиво управление е необходимо изготвяне на План за управление на ЗЗ BG 0002086 „Оризища Цалапица”. Той трябва да осигури защита на местообитания на видове птици, включени в Приложение № 2 към Закона за биологичното разнообразие, както и територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове извън посочените в Приложение № 2. Едновременно с това е необходимо да бъдат разписани мерки за предотвратяване влошаването на условията в местообитанията на видовете, както и за предотвратяване застрашаването и обезпокояването на видовете – предмет на опазване. Направения анализ показва, че досегашната практика на експлоатация на територията с цел оризопроизводство включва и редица дейности противоречащи на екологичните изисквания за опазване на видовете и местообитанията, като прекомерно използване на пестициди и изкуствени торове, опожаряване на растителност, замърсяване на водите и почвите, браконьерство. Предвид на това Планът за управление на Защитена зона „Оризища Цалапица” трябва да отчете регионалните и местни особености освен тези за опазване на биологичното разнообразие да предвиди икономическите, социалните и културните изисквания на населението от региона, ако те не нарушават благоприятното природозащитно състояние на видовете и местообитанията които са предмет на опазване.

II. Описание на проектната територия

Проектната територия обхваща обща площ от 36 746,232 дка в обхвата на землищата на с. Цалапица, община “Родопи”, с. Радиново, с. Войсил, община “Марица”, и гр. Съединение, община Съединение, област Пловдив. Територията е разделена на две части от пътя, свързващ населените места. Южната граница на ЗЗ достига автомагистрала “Тракия”, на изток граничи с железопътната линия гр.Пловдив –гр.Съединение. Западната граница съвпада с общинската, а северната преминава южно от гр.Съединение.

Оризищата Цалапица представляват комплекс от използващи се за оризопроизводство оводнени площи, оградени с ниски диги и канали, както и комплекс от влажни ливади в непосредствена близост до тях. В по-голямата си част напоителните канали са обрасли с папур (*Typha* sp.) и тръстика (*Phragmites australis*). Клетките, в които се отглежда ориза са с различно водно ниво и създават условия за обитаване на много тясно специализирани в храненето видове птици.

Формата на собственост е основно частна – 87%, общинският дял е 12%, а собственост на държавата - 1%.

III. Нормативна база

Разработката на плана за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица“ трябва да бъде съобразена със следните нормативни документи:

- ✓ Директива за птиците 2009/147/ЕС;
- ✓ Директива за хабитатите 92/43/ЕЕС;
- ✓ Закон за биологичното разнообразие;
- ✓ Закон за защитените територии;
- ✓ Закон за опазване на околната среда;
- ✓ Закон за водите;
- ✓ План за управление на речните басейни в Източноромелийскирайон за басейново управление;
- ✓ Рамкова Директива за Води (РДВ) 2000/60/ЕС;
- ✓ Закон за устройство на територията;
- ✓ Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони;
- ✓ Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. за обявяване на защитена зона “Оризища Цалапица”, с идентификационен код BG0002086 в землищата на с. Цалапица, община “Родопи”, с. Радиново, с. Войсил, община “Марица”, и Съединение, община Съединение, област Пловдив, с обща площ 36 746,232 дка и др.

IV. Проучвания

1. Съществуващо положение

Проектната територия обхваща 33 BG 0002086 „Оризища Цалапица” с площ 36 746,232 дка, част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Поради изключително важното си значение за редица водолюбивы видове птици, концентрирани по време на гнездене, миграция и отчасти при зимуване, територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място. В нея са установени общо 46 вида птици, от които 10 са включени в Червената книга на България. С европейско природозащитно значение са 23 от видовете, разпределени в категориите SPEC2 - 5 вида, в SPEC3 – 18 вида. Екологичните условия в оризища Цалапица осигуряват подходящи местообитания за 11 вида птици, включени в Приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 9 са вписани и в Приложение I на Директива 79/409 на ЕС за опазване на дивите птици. Територията на Оризища Цалапица е част от влажните зони на България, които заемат едва 0,1 % от територията на страната.

Необходимостта от осигуряване на благоприятни условия за видовете и опазване на техните местообитания в „Оризища Цалапица“ е продиктувано и от факта, че територията е разположена в гъсто населен район и е подложена на силен антропогенен натиск от интензивни човешки дейности. Екологичната значимост на природният комплекс от видове и хабитати определят включването на „Оризища Цалапица“ в Европейската мрежа Натура 2000, съгласно Директива 79/409 на Европейския съюз за опазване на дивите птици.

Основните местообитания в Защитената зона са формирани в резултат на човешката дейност и съществуването им до голяма степен зависи от сегашното ползване на земята, а именно - производството на ориз. Негативните тенденции в селското стопанство през последното десетилетие доведоха до чувствително западане на оризопроизводството у нас. Като следствие оризовите полета запустяват и постепенно се редуцират местообитанията подходящи за водолюбивите птици. Същевременно интензификацията на производството е свързана и налага значителна употреба на пестициди, изкуствени торове и други химикали, водещи след себе си промяна в качеството на водите и нарушения в условията на природният хобитатен комплекс.

В Оризища Цалапица производствените води за оводняване на оризовите полета и поливане идват от язовир Тополница, като има случаи те да са замърсени с тежки метали. Прочистването на оводнителните канали често е свързано с опожаряване на тръстиковите и папурови масиви. След прибиране на зърнената реколта в прилежащите на оризищата селскостопански площи се прибегва до горене на стърнищата. Практики, нерядко водещи до разширяване на пожарите и прехвърлянето им в ценните за птиците местообитания. Изсичането на дървесната и храстовата растителност около дигите ограничава възможностите на птиците да намират подходящи места за гнездене и почивка. Други заплахи за видовете – предмет на защита, са свързани с интензивното събиране на жаби и унищожаването на голям брой земноводни при пресушаване на каналите, което води до намаляване на хранителната база за много видове птици. Поради лесния достъп до територията се наблюдава значително безпокойство на птиците, причинено от браконьерство, спортен риболов, движение на моторни превозни средства, ежедневните стопански дейности и др.

Очаква се чрез проектните действия да бъдат опазени и устойчиво управлявани уязвими видове водоплаващи птици и техните местообитания в тяхната естествена област на разпространение в България и в частност в Защитена зона „Оризища Цалапица” като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Очаква се устойчивото управление на защитената зона да доведе до разглеждането ѝ не само като

охраняван природни обект, а като неразделна част от антропогенния ландшафт. Начинът на управление ще отчита присъствието на уязвими местообитания и видове от една страна, и необходимостта от запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на района.

V. Индикативно техническо решение

Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 “Оризища Цалапица”, който да включва следните етапи и дейности:

1. Събиране, обобщаване и анализиране на базова информация за проектната територия – комплексни проучвания на ЗЗ „Оризища Цалапица” и прилежащите функционално свързани територии и съоръжения;
2. Подготовка на предварителен план за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица”;
3. Съгласуване на предварителния план за управление ЗЗ „Оризища Цалапица” със заинтересованите страни;
4. Изготвяне на финален План за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица” след отразяване на всички мнения, забележки, коментари и препоръки;

VI. Цели

Обща цел:

Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 “Оризища Цалапица”.

Специфични цели:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените по-долу видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване и опазване на местообитания на видове птици посочени по-долу, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

VII. РИСКОВЕ ПРЕД УСПЕШНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ

Макар и извън компетенциите на Изпълнителя, трябва да бъдат взети предвид следните рискове, с оглед осигуряване успешното изпълнение на планираните дейности:

1. Забавяне на предоставяне на базова информация свързана с Кадастралната карта, климатични, хидрологични, почвени и др. данни.
2. Отсъствие или недостатъчна кооперативност от страна на научни институти, други национални и регионални институции и местни власти, неправителствени организации, които притежават информация от предишни проекти, базова информация в обхвата на изискванията по разработване на Плана за управление на ЗЗ “Оризища Цалапица”.
3. Незадоволително участие на представители на заинтересованите национални, регионални и местни институции, организации, академични общности, собственици,

ползватели и неправителствени организации в процеса на разглеждане и вземане на решения по основните части от Плана за управление.

4. Забавяне, според нормативните срокове на съгласувателните процедури за разглеждане и приемане на Проекта на Плана за управление от страна на съответните министерства и Компетентния орган.

VIII. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И ЗАДАЧИ:

Дейност 1: Разработване на план за управление на защитена зона за опазване на птици BG0002086 “Оризища Цалапица”

Разработването на плана за управление на защитената зона, трябва да следва стриктно минималните изисквания, залегнали в одобреното от Министерството на околната среда и водите Задание за изготвяне на план за управление на защитена зона по Директива за опазване на дивите птици „Оризища Цалапица” с идентификационен код BG 0002086, като се следват изискванията залегнали в Наредбата за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони.

При изготвяне на плана за управление на защитена зона „Оризища Цалапица”, Изпълнителят задължително трябва да се спазва изискванията на релевантното българско и международно законодателство, като особен акцент се постави на следните закони, стратегически и планови документи:

- Закон за биологичното разнообразие;
- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони;
- Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. за обявяване на защитена зона “Оризища Цалапица”, с идентификационен код BG0002086 в землищата на с. Цалапица, община “Родопи”, с. Радиново, с. Войсил, община “Марица”, и Съединение, община Съединение, област Пловдив, с обща площ 36 746,232 дка.;
- Natura 2000 Стандартен Формуляр за специални защитени зони (СЗЗ) за предложени и одобрени зони от значение за общността (ЗЗО) и за специални консервационни зони (СКЗ) за “Оризища Цалапица” BG0002086;
- Одобрени планове за видове и местообитания, които са регистрирани в защитена зона „Оризища Цалапица” по реда на Наредба № 5 за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове;
- Наредба № 3 за условията и реда за прилагане на мярка 213 "плащания по Natura 2000 и плащания, свързани с директива 2000/60/ЕО - за земеделски земи" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г.;
- Действащи планове за развитие на общини (Родопи, Съединение, Марица);
- Приети общи устройствени планове на общини (Родопи, Съединение, Марица);
- Закон за водите и действащите наредби към него;
- Секторни стратегии, планове и програми, които са свързани с тематиката.

Изпълнителят трябва да осигури съобразяването на Плана за управление на защитена зона „Оризища Цалапица” BG 0002086 със собствениците на земи, ползватели/наематели, както и с четирите основни групи заинтересовани страни:

- Държавна администрация – РИОСВ-Пловдив, БД ИБР-гр. Пловдив, структури към Министерство на земеделието и храните, Областна

управа и др.;

- Местни власти – общини Родопи, Съединение и Марица;
- Бизнес сектор и браншови организации - Съюз на оризопроизводителите в България, „Напоителни системи“ ЕАД, земеделски кооперации и др.;
- НПО сектор – екологични и природозащитни СНЦ/фондации, ЛРС и др.

Предмет на плана за управление на защитената зона

- ✓ Местообитания на видове птици, включени в приложение № 2 към ЗБР, както и територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове извън посочените в приложение № 2 към ЗБР, които са предмет на опазване;
- ✓ Природозащитно състояние на видовете птици и свързаните с тях местообитания – предмет на опазване;
- ✓ Мерки за предотвратяване влошаването на условията в местообитанията на видовете, както и за предотвратяване застрашаването и обезпокояването на видовете – предмет на опазване.

Мерки за управление

- ✓ Забрана или ограничаване на дейности, противоречащи на екологичните изисквания за опазване на видовете и техните местообитания, които са предмет на защита;
- ✓ Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни въздействия;
- ✓ Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности;
- ✓ Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или популации на растителни и животински видове – предмет на опазване;
- ✓ Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг;
- ✓ Социално-икономически механизми, насърчаващи опазването на местообитания и видове – предмет на защита.

Планът за управление не може да предвижда мерки, водещи до влошаване на благоприятното природозащитно състояние на видове и местообитания – предмет на опазване.

Поддейност 1.1. Събиране, обобщаване и анализиране на базова информация за проектната територия – комплексни проучвания на ЗЗ „Оризища Цалапица” и прилежащите функционално свързани територии

Необходимо е Изпълнителят да извърши детайлни изследвания и проучвания, при които да събере достатъчно надеждна информация и данни за по-нататъшна подготовка (по 1.2) на главите „Общо описание на ЗЗ”, „Характеристики на зоната” и основата за разработването на главите „Оценки и заплахи”, „Определяне на ключовите местообитания и видове за управление”, „Режими и препоръки” „Определяне на средствата за управление на защитената зона”, „Мониторинг” и различни специализирани приложения. Пространствените данни следва да бъдат представени в

цифров вид – ГИС модел (препоръчително в ESRI shape или съвместим на него формат или геобаза данни с метаданни), в проекционна координатна система WGS84/UTM зона 35N и/или в координатна система 1970 г. и в Балтийска височинна система или в друга приета впоследствие официална за страната система.

Като минимум предварителните комплексни проучвания на проектната територия трябва да включват:

- Оценка на физическите характеристики (абиотични компоненти на околната среда) от значение за или влияещи върху предмета на опазване на ЗЗ - климатични характеристики, води (повърхностни и подземни водни тела), почви, качество на въздуха, шум и вибрации, нейонизиращи лъчения и др. в защитената зона.
- Картиране на местообитания на видове птици - предмет на опазване по Директива 2009/147/ЕС - разпространение на местообитанията на видовете от приложение № 2 към ЗБР: площ; разпределение; предназначение на териториите; начин на трайно ползване на земите и реално ползване на земеделските земи; вид собственост и др.
- Извършване на специализирано изследване, инвентаризация и мониторинг с цел оценка на разпространение, численост и други популационни характеристики на видовете птици - предмет на опазване.
- Изготвяне на анализ на видовете стопанските дейности, извършвани в границите на ЗЗ, както и в непосредствена близост и оказващи благоприятно или неблагоприятно влияние върху видовете, предмет на опазване и върху техните местообитания.
- Специализирани проучвания свързани със сравнение между различните технологии за отглеждане на ориз и тяхното влияние (благоприятно или неблагоприятно) върху видовете птици предмет на опазване. Да се събере информация за тенденциите в развитие на оризопроизводството в защитената зона и оризищата извън нея. Информацията е необходима за изготвяне на необходимите мерки и режими по глава 5 на плана за управление.

Поддейност 1.2. Подготовка на предварителен план за управление на ЗЗ „Оризища Цалапица”

На база на събраната информация и данни от поддейност 1.1 Изпълнителят трябва да изготвя План за управление на защитена зона по директива за опазване на дивите птици „Оризища Цалапица” с идентификационен код BG 0002086. Необходимо е да се следват стриктно изискванията на Задание за изготвяне на план за управление на защитена зона по директива за опазване на дивите птици „Оризища Цалапица” с идентификационен код BG 0002086, Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони, Закон за биологичното разнообразие и Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. за обявяване на защитена зона “Оризища Цалапица”.

Изпълнителят следва да разработи подробно всички задължителни глави, които трябва да се съдържат в плана за управление: „Общо описание на ЗЗ”, „Характеристики

на зоната” и специално внимание са поставя на главите „Оценки и заплахи”, „Определяне на ключовите местообитания и видове за управление”, „Режими и препоръки” „Определяне на средствата за управление на защитената зона”, „Мониторинг” и различни специализирани приложения.

Поддейност 1.3. Съгласуване на предварителния план за управление 33 „Оризища Цаланица” със заинтересованите страни

Изпълнителят трябва да осигури възможност за безпрепятствен и неограничен достъп до плана за управление за разглеждане, мнения и становища от страна на всички идентифицирани заинтересовани страни. Планът за управление на 33 „Оризища Цаланица” BG 0002086 трябва да бъде съобразен с собствениците на земи, ползватели/наематели, както и с четирите основни групи заинтересовани страни: Държавна администрация: РИОСВ-Пловдив, БД ИБР-гр. Пловдив, структури към Министерство на земеделието и храните, Областна управа и др.; местни власти – общини Родопи, Съединение и Марица; бизнес сектор и браншови организации - Съюз на оризопроизводителите в България, „Напоителни системи” ЕАД, земеделски кооперации и др.; НПО сектор – екологични и природозащитни СНЦ/фондации, ЛРС и др. По-важните заинтересовани страни следва да бъдат въввлечени в процеса на идентифициране на заплахите, режимите и препоръките, както и за консултации по основните мерки, които ще бъдат планирани по време на процеса на изготвяне на предварителния План за управление. С основните заинтересовани страни е необходимо да бъдат проведени серия от индивидуални срещи за информиране, консултации и съгласуване на предлаганите мерки и режими.

Основен момент при реализиране на тази поддейност представлява организирането на **обществено обсъждане** на Плана за управление на 33 „Оризища Цаланица”, където Изпълнителят трябва публично да представи мерките и режимите и да събере мнения, становища и препоръки от страна на широката общественост и заинтересованите страни, във връзка с разпоредбата на Глава II на Наредбата за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони.

Резултатите от проведеното съгласуване на плана и от общественото обсъждане да се анализират и обобщят под формата на доклад до Възложителя.

Поддейност 1.4. Изготвяне на финален План за управление на 33 „Оризища Цаланица” след отразяване на всички мнения, забележки, коментари и препоръки

След като бъдат отразени всички законосъобразни и целесъобразни мнения, забележки, коментари и препоръки, направени от заинтересованите страни, Изпълнителят следва да внесе финалния План за управление на 33 „Оризища Цаланица” в РИОСВ – Пловдив, която го внася за утвърждаване в МОСВ, съгласно изискванията на чл. 15 ал.1 от Наредбата за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони.

Очаквани резултати и изисквания към предоставените материали:

- Проведени комплексни проучвания на ЗЗ „Оризища Цалапица” и прилежащите функционално свързани територии и съоръжения;
- Предварителен План за управление на ЗЗ;
- Проведени консултации и обществено обсъждане;
- Финален План за управление на ЗЗ с отразени коментари, забележки и препоръки.

Приблизителна времева рамка за реализиране дейностите : до 29.11.2013 г.

ЗАДАНИЕ

за изготвяне на план за управление на защитена зона по директива за опазване на дивите птици „Оризища Цалапица” с идентификационен код BG 0002086

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Законодателна рамка

При изготвяне на плана за управление на защитена зона „Оризища Цалапица”, задължително трябва да се спазват изискванията на релевантното българско и международно законодателство, като особен акцент се постави на следните закони, стратегически и планови документи:

- Закон за биологичното разнообразие;
- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони;
- Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г. за обявяване на защитена зона “Оризища Цалапица”, с идентификационен код BG0002086 в землищата на с. Цалапица, община “Родопи”, с. Радиново, с. Войсил, община “Марица”, и Съединение, община Съединение, област Пловдив, с обща площ 36 746,232 дка.;
- Натура 2000 Стандартен Формуляр за специални защитени зони (СЗЗ) за предложени и одобрени зони от значение за общността (ЗЗО) и за специални консервационни зони (СКЗ) за “Оризища Цалапица” BG0002086;
- Одобрени планове за видове и местообитания, които са предмет на опазване в защитена зона „Оризища Цалапица” по реда на Наредба № 5 за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове;
- Наредба № 3 за условията и реда за прилагане на мярка 213 "плащания по Натура 2000 и плащания, свързани с директива 2000/60/ЕО - за земеделски земи" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г.;

- Действащи планове за развитие на общини (Родопи, Съединение, Марица);
- Приети общи устройствени планове на общини (Родопи, Съединение, Марица);
- Закон за водите и действащите наредби към него;
- Секторни стратегии, планове и програми, които са свързани с тематиката.

Институционална рамка

Плана за управление на защитена зона „Оризища Цалапица” BG 0002086 трябва да бъде съобразен с всички собственици на земи, ползватели/наематели, както и с четирите основни групи заинтересовани страни:

- Държавна администрация – РИОСВ-Пловдив, БД ИБР-гр. Пловдив, структури към Министерство на земеделието и храните и др.;
- Местни власти – общини Родопи, Съединение и Марица;
- Бизнес сектор и браншови организации - Съюз на оризопроизводителите в България, „Напоителни системи" ЕАД, земеделски кооперации и др.;
- НПО сектор – екологични и природозащитни СНЦ/фондации, ЛРС и др.

Предмет на плана за управление на защитената зона

- ✓ Местообитания на видове птици, включени в приложение № 2 към ЗБР, както и територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици от видове извън посочените в приложение № 2 към ЗБР, които са предмет на опазване;
- ✓ Природозащитно състояние на видовете птици и свързаните с тях местообитания – предмет на опазване;
- ✓ Мерки за предотвратяване влошаването на условията в местообитанията на видовете, както и за предотвратяване застрашаването и обезпокояването на видовете – предмет на опазване.

Мерки за управление

- ✓ Забрана или ограничаване на дейности, противоречащи на екологичните изисквания за опазване на видовете и техните местообитания, които са предмет на защита;
- ✓ Превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни въздействия;
- ✓ Поддържащи, направляващи и регулиращи дейности;
- ✓ Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или популации на растителни и животински видове – предмет на опазване;
- ✓ Осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг;
- ✓ Социално-икономически механизми, насърчаващи опазването на местообитания и видове – предмет на защита.

Планът за управление не може да предвижда мерки, водещи до влошаване на благоприятното природозащитно състояние на видове и местообитания – предмет на опазване.

ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА СТРУКТУРАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

Минимални технически изисквания за структурата и съдържанието на плана за управление на защитената зона:

Заглавие на плана: План за управление на защитена зона по Директива за опазване на дивите птици “Оризиса Цалапица” с код BG 002086

Съдържание на плана: Описание на всички глави и точки, както и приложенията към плана.

Резюме: Да се изготви резюме на ПУ, в обем 2-4 страници.

Глава първа

1. ОПИСАНИЕ НА ЗОНАТА

Включва като минимум информация за:

1.1. Наименование на защитената зона.

Да се напише пълното наименование на защитената зона (ЗЗ), идентификационният и код

1.2. Местоположение на защитената зона.

Да се опише местоположението на ЗЗ според физикогеографското райониране и административното делене на България.

1.3. Граници на защитената зона.

Да се опишат границите на ЗЗ, нейната площ и да се представи на картен материал в подходящ мащаб.

1.4. Цели на обявяване на защитената зона и предмет на опазване.

Да се опишат целите на обявяване на ЗЗ и предмета на опазване съгласно заповедта за обявяване на защитената зона (Заповед № РД-368 от 16 юни 2008 г.), като минимум следните видове, свързани с тях местообитания и цели:

видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*);

видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

Сива чапла (*Ardea cinerea*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенез) (*Falco tinnunculus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък червеноног водобегач

(Tringa totanus), Голям горски водобегач (Tringa ochropus), Жълтокрака чайка (Larus cachinnans).

Защитената зона „Оризища Цалапица” се обявява с цел:

- опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- възстановяване на местообитанията на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

1.5. Правен статут, включително въведени режими.

Да се опише правният статут на ЗЗ, съгласно Закона за биологичното разнообразие. Да се опишат въведените режими съгласно заповедта за обявяване на защитената зона.

1.6. Собственост и управление (видове собственост, начин на трайно ползване на земите и реално ползване на земеделските земи).

Да се представят всички видове собственост на имотите в защитената зона, начина на трайно ползване, вид на територията и др. Да се посочи реалния начин на ползване на земеделските земи. Да се изготви карта в подходящ мащаб.

1.7. Общество и обществени процеси

Да се извърши проучване на населението, данни за демографските процеси, населените места и проблемите на местното управление, анализ на наличния капацитет за устойчиво развитие, туризъм и др.

1.8. Стопанска дейност и антропогенни влияния (наличие на други планове и програми, касаещи ползването на територията и ресурсите на защитената зона; анализ на съществуващи и потенциални икономически фактори и интереси).

Да се проучи стопанската дейност и антропогенно влияние в зоната, като се акцентира върху:

- оризопроизводство;
- други земеделски култури;
- аквакултури;
- лов и риболов;
- напоителни и отводнителни системи;
- транспортна и друга инфраструктура.

Да се идентифицират и опишат наличните други планове и програми, касаещи ползването на територията и ресурсите на защитената зона.

Да се направи анализ на съществуващи и потенциални икономически фактори и интереси.

1.9. Административни органи, свързани с управлението на зоната.

Да се посочат административните органи свързани с управлението на зоната.

1.10. Картен материал.

Информацията от точка 1.1. до 1.9. да е представена и в картен материал според изискванията в края на това задание, за точките които е приложимо.

Глава втора

2. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ЗОНАТА

Като минимум да се включва информация за:

2.1. Физически характеристики (абиотични компоненти на околната среда) от значение за или влияещи върху предмета на опазване.

Да се опишат климатични характеристики, води (повърхностни и подземни водни тела), почви, качество на въздуха, шум и вибрации, нейонизиращи лъчения и др. в защитената зона.

2.2 Разпространение на местообитанията на видовете от приложение № 2 към ЗБР: площ; разпределение; предназначение на териториите; начин на трайно ползване на земите и реално ползване на земеделските земи; вид собственост и др.

Да се опише разпространението на местообитанията на видовете от приложение 2 на ЗБР - площ, номера на имоти, начин на трайно ползване и вид на територията на имотите, реално ползване на земите.

2.3 Проведено картиране на местообитания на видове - предмет на опазване.

Да се съберат съществуващи данни и при необходимост да се проведе полево проучване на местообитанията на видовете предмет на опазване. Да се изготви картен материал в подходящ мащаб.

2.4 Разпространение, численост и други популационни характеристики на видовете - предмет на опазване.

За всеки вид предмет на ползване да се представи следната информация – численост, разпространение, плътност на популацията отнасяща се за Европа, страната и защитената зона. За всеки вид да се опише неговия статут за защитената зона – зимуващ, мигриращ, гнездящ.

2.7 Дейности, оказващи влияние върху предмета на опазване.

Да се изготви анализ на видовете стопански дейности, извършвани в границите на ЗЗ, както и в непосредствена близост и оказващи благоприятно или неблагоприятно влияние върху видовете, предмет на опазване и върху техните местообитания.

2.8. Друга информация, която има връзка с предмета на опазване.

Да се извърши сравнение между различните технологии за отглеждане на ориз и тяхното влияние (благоприятно или неблагоприятно) върху видовете предмет на опазване. Да се събере информация за тенденциите в развитие на оризопроизводството в защитената зона и оризищата извън нея. Информацията е

необходима за изготвяне на необходимите мерки и режими по глава 5.

Глава трета

3. ОЦЕНКИ И ЗАПЛАХИ

3.1 Природозащитното състояние на местообитанията - предмет на опазване.

Неприложимо за тази ЗЗ.

3.2 Природозащитното състояние на популациите на видовете - предмет на опазване.

Да се изследва и определи природозащитното състояние на популациите на видовете птици - предмет на опазване в рамките на ЗЗ. Резултатите да бъдат представени в подходящ табличен вид.

3.3 Заплахи, влияещи неблагоприятно върху състоянието на местообитанията и/или видовете - предмет на опазване.

Да се определят заплахите, влияещи неблагоприятно върху видовете птици – предмет на опазване в ЗЗ. Да се изследват дейности и обстоятелства, които има голяма вероятност да се окажат заплаха в бъдеще.

Да се наблегне върху следните потенциални заплахи:

Използване на химични препарати в селското стопанство, застрояване на площи в защитената зона, отпадъци, качество на водата използвана за напояване, браконьерство, отсичане на дървета покрай канали, палене на тръстика (треви) и стърнища, безпокойство, промяна на ползването на земеделските земи (оризища), липса на местообитания (хранителни, гнездови, места за почивка), изместване на голяма част от оризищата извън защитената зона.

3.4 Приоритизация на заплахите.

Да бъдат приоритизирани заплахите според размера, интензивността и времетраенето им, брой засегнати видове, засегнати ключови видове и др. количествени и качествени критерии.

Глава четвърта

4. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

4.1. Ключови видове за управление.

Определяне на ключовите видове, като основен критерий е природозащитно състояние на вида, значимост на вида за зоната, екосистемно и трофично значение и други критерии.

Глава пета

5. РЕЖИМИ И ПРЕПОРЪКИ

5.1. Режим на управление на ключовите местообитания и видове.

Да се анализира необходимостта от зонирание. При извършване на зонирание да се определят общите и специфичните режими, насочени към следните дейности:

- ползване на природни ресурси
- оризопроизводство
- други земеделски практики
- рибовъдство
- лов и риболов
- строителство
- ползване на води (поливане, питейно водоснабдяване и др.)

5.2. Зониране на територията на защитената зона

При необходимост от зонирание със специфични режими, да се извърши по следния начин:

- Зоните да са определени по имоти и да не се допуска припокриване между тях;
- Принципа на зонирание да е на база екологичната функция на зоните и стриктност на специфичните режими;
- Основната базова зона да бъде изградена от съществуващите оризища и други повърхностни водни обекти, която да бъде обособена като мозаечна екологична мрежа.

Да се изготви картен материал в подходящ мащаб.

5.3. Мерки за предотвратяване влошаването на условията в местообитанията на видовете, както и за предотвратяване на застрашаването и обезпокояването на видовете, за опазването на които е обявена съответната защитена зона.

Да се набележат мерки в следните насоки:

- забрана или ограничаване на дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти - предмет на защита;
- превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития;
- поддържащи, направляващи и регулиращи дейности;
- възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове;
- осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг.

5.4. Препоръки, забрани и режими за начина на стопанисване и ползване на земеделски земи, канали и др. ХТС, представляващи природни местообитания или местообитания на видове - предмет на опазване.

На базата на събраната информация, касаеща предмета на опазване на защитената зона, да се изготви списък със забрани, ограничения, препоръки които да повлияят положително върху природозащитното състояние на ключовите видове. Всички забрани да са точни и ясни без възможност за двузначно тълкуване.

В границите на защитената зона, задължителни са следните забрани:

- премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;
- използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

5.5. Действия за постигане на целите, включително необходимост от поддържащи и/или възстановителни дейности.

Изготвяне на план за действие, с разписани дейности, пряко обвързани със заложените мерки по т. 5.3.

5.6. Приоритетност на действията.

Изпълнението на набелязаните действия във времеви отрязък на действие на ПУ, трябва да следва най-общо последователността от т.5.5, като допълнителни критерии за приоритетност могат да бъдат: брой видове повлияни положително от дейността, % от територията на ЗЗ повлияна от дейността, степен на консервационен статус на видовете повлияни от дейността, устойчивост и стабилност на резултатите и др.

5.7. Компенсаторни механизми.

Да се опишат компенсаторните механизми, при предвиждането на мерки които водят до икономически щети, да се опишат програмите по които могат да се получат съответните компенсации. Задължително да се опишат компенсаторните мерки по Натура 2000 предвидени в Наредба № 3 за условията и реда за прилагане на мярка 213 "плащания по Натура 2000 и плащания, свързани с директива 2000/60/ЕО - за земеделски земи" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г.

Глава шеста

6.ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

6.1. Необходими средства за управление на защитената зона.

Да се изготви бюджет съдържащ оценка на прогнозни сумите/финансовите средства, необходими за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности в работния план, мерки и компенсаторни механизми за период 5 години и 10 години;

6.2. Възможни източници на финансиране на действията.

Да се изброят се възможните източници на финансиране и се оцени вероятността за получаването на средствата.

Глава седма

7. МОНИТОРИНГ

7.1. Ключови видове за наблюдение.

Ключови видове за наблюдение са тези които са предмет на опазване в защитената зона и природозащитния им статус зависи в най-голяма степен от защитената зона. Целта на мониторинга е да даде необходимата информация за определяне на природозащитното състояние на видовете и тенденциите в развитие на техните популации.

7.2. Периодика и начин (методология) за провеждане на мониторинга.

Да се избере подходяща методика за провеждане на мониторинг (методиките разписани в НСМБР към ИАОС). Да се определи периодичността и опише начина на провеждане на мониторинга, съгласно избраната методика. Да се предложат системи за качествен контрол на полевите мониторингови дейности и качествено осигуряване на събраната информация. Начини за докладване и оценка на събраната информация и данни. Мониторингът на ЗЗ „Оризища Цалапица” трябва да бъде съгласуван и координиран с ИАОС. Да се оценят необходимите финансови, технически и човешки ресурси (експерти) за провеждане на мониторинга на видове и местообитания.

7.3. Мониторинг и оценка на постигането на целите; индикатори за успешното прилагане на плана.

Да се изготви към плана програма за мониторинга и оценка на постигането на целите, като се определят индикаторите за успех. Изборът на индикаторите за успех трябва да отговаря на следните минимални изисквания – да са обвързани с постигането на конкретните цели на ПУ, да дават количествено измерение или качествена оценка на успешното реализиране на предвидените мерки.

Планът за управление трябва да съдържа следните приложения, като минимум:

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1. Библиография.

Приложение 2. Списъци, таблици и др.

Приложение 3. Картен материал в цифров вид и на хартиен носител, пространствени данни в цифров вид (ГИС формат), съдържащи информация за всички реализирани проучвания и анализи в рамките на защитена зона „Оризища Цалапица”.

Приложение 4. Речник на използваните термини.

Приложение 5. Съкращения, използвани в плана

Приложение 6. Други приложения (по преценка).

ДРУГИ ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ:

- Пространствените данни да се представят в цифров вид – ГИС модели (препоръчително в ESRI shape или съвместим на него формат или геобаза данни с метаданни), в проекционна координатна система WGS84/UTM зона 35N и/или в координатна система 1970 г. и в Балтийска височинна система или в друга приета впоследствие официална за страната система.
- Отделните части на плана за управление се илюстрират с картен материал в подходящ мащаб, позволяващ разчитане на детайлите, представени в съответната карта.
- Планът за управление на защитена зона „Оризища Цалапица” се внася в МОСВ на хартиен и електронен носител, придружени с декларация за идентичност на данните.